Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
EVGENIJA TANCHEVA,
predstavljeni 3. aprila 2019[1]

Zadeva C-722/17

Norbert Reitbauer,
Dolinschek GmbH,
B.T.S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH,
Elektrounternehmen K. Maschke GmbH,
Klaus Egger,
Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH
proti
Enricu Casamassimi

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Bezirksgericht Villach (okrajno sodišče v Beljaku, Avstrija))

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Uredba (EU) št. 1215/2012 – Pristojnost ter priznavanje in izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah – Posebne pristojnosti – Člen 24, točki 1 in 5 – Razdelitev zneska od prodaje na javni dražbi – Tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev – Člen 7, točka 1(a) – Pojem ‚zadeva v zvezi s pogodbenimi razmerji' – Izpodbojna tožba"

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe Bezirksgericht Villach (okrajno sodišče v Beljaku, Avstrija) se nanaša na razlago členov 7 in 24 Uredbe (EU) št. 1215/2012[2] v okviru avstrijske „tožbe v zvezi z ugovorom zoper razdelitev", ki je, kakor bomo videli, v tej zadevi v osnovi izpodbojna tožba (zlasti za namene člena 7 navedene uredbe).

2. V obdobju med letoma 150 in 125 pr. n. št. je pretor po imenu Paulus očitno prvič dovolil tožbo, ki je upniku omogočala izpodbijanje kakršnega koli dejanja, ki ga je dolžnik goljufivo storil v škodo tega upnika – ta postopek je kasneje postal poznan kot *actio pauliana* (izpodbojna tožba).[3] Člen 1167, I, francoskega „Code Napoléon" vsebuje prvo kodificirano pravilo o izpodbojni tožbi in določa, da upniki „peuvent aussi, en leur nom personnel, attaquer les actes faits par leur débiteur en fraude de leurs droits".[4]

1 Jezik izvirnika: angleščina.

2 Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1, v nadaljevanju: Uredba Bruselj Ia).

3 Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Bobka v zadevi Feniks (C-337/17, EU:C:2018:487, točka 2, v katerih se sklicuje na sklepne predloge generalnega pravobranilca D. Ruiz-Jaraboja v zadevi Deko Marty Belgium (C-339/07, EU:C:2008:575, točke 24 do 26)).

4 Pretelli, I., „Cross-border credit protection against fraudulent transfers of assets: actio pauliana in the conflict of laws", *Yearbook of private international law*, zv. XIII/2011 (2012), str. 590. Ta člen francoskega *Code civil* je bil leta 2016 nadomeščen s členom 1341-2: „Le créancier peut aussi agir en son nom personnel pour faire déclarer inopposables à son égard les actes faits par son débiteur en fraude de ses droits, à charge d'établir, s'il s'agit d'un acte à titre onéreux, que le tiers cocontractant avait connaissance de la fraude."

3. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen v okviru „tožbe v zvezi z ugovorom zoper razdelitev“ iz člena 232 Exekutionsordnung (zakon o izvršbi in zavarovanju, v nadaljevanju: EO) v sporu, ki je nastal glede razdelitve zneska od prodaje hiše na javni dražbi. Spor poteka med N. Reitbauerjem, Dolinschek GmbH, B.T.S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH, Elektrounternehmen K. Maschke GmbH, K. Eggerjem in Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH (v nadaljevanju: tožeče stranke) na eni strani ter E. Casamassimo (odvetnik, v nadaljevanju: tožena stranka) na drugi strani. Tožeče stranke trdijo, da ima njihova terjatev v zvezi z zneskom od prodaje prednost pred terjatvijo tožene stranke in da je avstrijsko sodišče pristojno na podlagi Uredbe Bruselj Ia.

4. Čeprav je predložitveno sodišče predložilo vprašanja za predhodno odločanje v povezavi s členom 24, točki 1 in 5, Uredbe Bruselj Ia, sem ugotovil, da bi namesto tega pravno podlago za pristojnost predložitvenega sodišča v tej zadevi lahko določal člen 7 navedene uredbe.

I. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Uredba Bruselj Ia

5. Poglavje II navedene uredbe, naslovljeno „Pristojnost“, vsebuje med drugim oddelek 1 („Splošne določbe“) in oddelek 2 („Posebna pristojnost“). Člen 4(1) iz oddelka 1 določa, da so „[o]b upoštevanju določb te uredbe […] osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice“.

6. V skladu s členom 7, točka 1(a), ki je v oddelku 2 iste uredbe, je „[o]seba s stalnim prebivališčem v državi članici […] lahko tožena v drugi državi članici […] v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti“.

7. Člen 24, točki 1 in 5, določa:

„Ne glede na stalno prebivališče strank so izključno pristojna naslednja sodišča države članice:

1. v postopkih, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah ali najem/zakup nepremičnin, sodišča držav članic, v katerih se nahaja nepremičnina.

[…]

5. v postopkih v zvezi z izvršitvijo sodnih odločb sodišča države članice, v kateri je bila sodna odločba izvršena ali naj bi bila izvršena.“

B. Avstrijsko pravo

8. Kar zadeva naravo tožbe v zvezi z ugovorom zoper razdelitev, se v skladu s členom 232 EO o razdelitvi zneska od prisilne prodaje nepremičnine na javni dražbi opravi ustna obravnava; upniki so pozvani, naj prijavijo svoje terjatve v zvezi z zneskom, ki se bo razdelil, in predložijo listine. Na obravnavi se preverita pravilnost in vrstni red terjatev. Upniki in dolžnik lahko v zvezi z upoštevanjem terjatev vložijo ugovor. Predmet ugovora so lahko pravilnost, v nekaterih okoliščinah zapadlost celotne terjatve ali njenih delov, njena višina, jamstvo nepremičnine in vrstni red v zemljiški knjigi, zlasti pa tudi veljavnost pridobljene zastavne pravice.

9. Kolikor je to upoštevno v obravnavani zadevi, Anfechtungsordnung (zakon o izpodbijanju pravnih dejanj, avstrijski zakon, ki ureja izpodbojno tožbo, v nadaljevanju: AnfO) določa, da ima upnik izpodbojno pravico le, če izvršba na premoženje dolžnika ni vodila ali ne bi vodila do popolnega poplačila upnika in bi bilo mogoče z izpodbijanjem doseči poplačilo. Izpodbijanje je dopustno v primeru namere oškodovanja ali trošenja premoženja, tudi v zvezi z nedenarnimi razpolaganji. Če je bilo pravno dejanje dolžnika storjeno z namero oškodovanja upnikov, za katero je nasprotna stranka vedela, rok za izpodbijanje znaša deset let, v drugih primerih pa dve leti. Izpodbojnost ni izključena s tem, da je za dejanje, ki se izpodbija, pridobljen izvršilni naslov ali da je bilo doseženo z izvršbo.

II. Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

10. Sodišče bo v tej zadevi moralo odgovoriti na vprašanje, ali pravni postopek, ki je v EO poimenovan „tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev“, spada na področje uporabe člena 24, točka 5, Uredbe Bruselj Ia, kadar tak postopek zadeva nestrinjanje med konkurirajočimi upniki glede razdelitve zneska od prodaje hiše na javni dražbi.

11. Natančneje, predložitveno sodišče je predložilo vprašanje v okviru, v katerem se v „tožbi v zvezi z ugovorom zoper razdelitev“ zatrjuje, da je terjatev upnika A (tožena stranka E. Casamassima), ki izhaja iz posojilne pogodbe, zavarovane z zastavno pravico, in ki konkurira protiterjatvi upnikov B (tožeče stranke Reitbauer in drugi), neveljavna zaradi (napačne) postavitve upnika A v ugodnejši položaj. Ta ugovor je podoben tistemu, kar je v avstrijskem pravu poznano kot izpodbojna tožba (*Anfechtungsklage*).

12. Če bo odgovor na prvo vprašanje nikalen, predložitveno sodišče sprašuje, ali ista tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev spada na področje uporabe člena 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia.

13. Na podlagi tega, kar je navedeno v predložitveni odločbi, je mogoče dejansko stanje povzeti tako.

14. Tožena stranka in Isabel C. (v nadaljevanju: dolžnica) imata stalno prebivališče v Rimu, Italija, in sta bila vsaj do pomladi 2014 zunajzakonska partnerja. Leta 2010 sta kupila hišo v Beljaku (Avstrija); v zemljiško knjigo je bila kot edina lastnica vpisana dolžnica. V predložitveni odločbi je brez nadaljnjih pojasnil navedeno, da so dolžnica in tožeče stranke sklenili pogodbe o obsežnih delih v zvezi obnovo hiše, pri čemer so bile te pogodbe sklenjene s „sodelovanjem“ tožene stranke.

15. Ker so stroški obnovitvenih del močno presegli prvotni proračun, so bila plačila tožečim strankam ustavljena. V letu 2013 so zato tožeče stranke v Avstriji vložile tožbo proti dolžnici, pri čemer je bilo v začetku leta 2014 zahtevkom ugodeno s prvo sodbo, sledile so še druge. Dolžnica se je zoper sodbe pritožila.

16. Dolžnica je 7. maja 2014 pred sodiščem v Rimu priznala, da ima na podlagi posojila dolg do tožene stranke v višini 349.772,95 EUR,[5] in se v okviru sodne poravnave zavezala, da bo ta znesek plačala toženi stranki v roku petih let. Poleg tega se je dolžnica zavezala, da bo za to terjatev tožeče stranke predlagala vpis hipoteke na hišo v Beljaku (Avstrija) v zemljiško knjigo.

17. Kot jamstvo navedene ureditve je bil 13. junija 2014 pri avstrijskem notarju na Dunaju v skladu z avstrijskim pravom (ponovno) sestavljen notarski zapis o dolgu in zastavi (zastavna pravica 1). S tem notarskim zapisom je bila 18. junija 2014 ustanovljena zastavna pravica na hiši v Beljaku.

5 Tožena stranka je pojasnila, da ta znesek izhaja iz terjatve za dolg in protiterjatve. Dolžnica je od tožene stranke zahtevala plačilo v višini 70.000 EUR za nadurno delo. Nato je v postopku v Italiji tožena stranka od dolžnice zahtevala plačilo približno 380.000 EUR za nakup hiše in za dela. Tožena stranka je trdila, da hiša *formalno* pripada samo dolžnici, ki je bila vpisana kot edini lastnik, vendar da je sredstva zagotovila tožena stranka. Nazadnje sta se stranki sporazumeli, da bo tožena stranka prejela znesek denarja za hišo, da bo plačala dolžnici za nadurno delo (delno) in da neporavnani znesek znaša 349.722,95 EUR.

18. Sodbe v korist tožečih strank so postale izvršljive šele po tem datumu. Zastavne pravice tožečih strank na hiši dolžnice, dosežene z izvršbo (zastavna pravica 2), so torej po vrstnem redu za pogodbeno zastavno pravico 1 tožene stranke.

19. Sodišče v Rimu je 3. septembra 2015 sodno poravnavo z dne 7. maja 2014 potrdilo kot evropski nalog za izvršbo.[6]

20. Tožena stranka je za uresničitev zastavne pravice februarja 2016 pri predložitvenem sodišču (Bezirksgericht Villach (okrajno sodišče v Beljaku, Avstrija)) vložila predlog, naj se odredi prisilna prodaja dolžničine hiše v Beljaku. Hiša je bila jeseni 2016 prodana na dražbi za 280.000,00 EUR. Iz vrstnega reda v zemljiški knjigi izhaja, da bi znesek bolj ali manj v celoti pripadal toženi stranki na podlagi zastavne pravice 1 (vpisane v skladu z avstrijskim pravom junija 2014).

21. Tožeče stranke so, da bi to preprečile, junija 2016 pri Landesgericht Klagenfurt (deželno sodišče v Celovcu, Avstrija) vložile izpodbojno tožbo (*Anfechtungsklage*) proti toženi stranki in dolžnici. To sodišče je „glede na stalno prebivališče [dolžnice in tožene stranke] [zunaj Avstrije] ocenilo, da ni mednarodno pristojno“, in tožbo zavrglo. Ta sklep je julija 2017 postal pravnomočen.

22. Sočasno s tem so tožeče stranke pri predložitvenem sodišču (Bezirksgericht Villach (okrajno sodišče v Beljaku)) na obravnavi 10. maja 2017 o razdelitvi zneska od prisilne prodaje na javni dražbi vložile ugovor in nato proti toženi stranki še tožbo v zvezi z ugovorom zoper razdelitev, predvideno v EO.

23. S to tožbo v zvezi z ugovorom zoper razdelitev tožeče stranke predlagajo, naj se ugotovi, da dodelitev zneska v višini 279.980,43 EUR toženi stranki, odrejena v sklepu o razdelitvi, ni upravičena, ker (i) ima dolžnica v razmerju do tožene stranke odškodninske zahtevke[7] v najmanj isti višini, kakršna je višina terjatve iz posojila, tako da naj terjatev ne bi več obstajala (trdijo, da je dolžnica potrdila, da je tožena stranka dela pri tožečih strankah naročila brez vednosti in soglasja dolžnice); (ii) je bil notarski zapis o dolgu in zastavi iz junija 2014 zgolj formalen in sestavljen z namenom prehiteti tožeče stranke in preprečiti morebitno izvršbo na hišo.

24. Tožena stranka je proti tožbi v zvezi z ugovorom zoper razdelitev ugovarjala, da sodišče ni mednarodno pristojno. Tožeče stranke trdijo, da je predložitveno sodišče pristojno na podlagi člena 24 Uredbe Bruselj Ia.

25. V teh okoliščinah je Bezirksgericht Villach (okrajno sodišče v Beljaku) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„[1.] Ali je treba člen 24, točka 5, [Uredbe Bruselj Ia] razlagati tako, da tožba v zvezi z ugovorom, ki je v členu 232 [EO] določena za primer nesoglasja o razdelitvi zneska od prodaje na javni dražbi, spada na področje uporabe te določbe,

in sicer tudi tedaj, kadar zastavni upnik tožbo proti drugemu zastavnemu upniku

(a) opira na ugovor, da terjatev drugega zastavnega upnika iz posojila, zavarovana z zastavno pravico, ne obstaja več zaradi protiterjatve dolžnika iz naslova odškodnine, in

6 V skladu z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 38).

7 Tožeče stranke navajajo, da je dolžnica 21. julija 2015 pred civilnim sodiščem v Rimu vložila tožbo, s katero je od tožene stranke zahtevala odškodnino v višini 517.340 EUR. Torej „navedene okoliščine dokazujejo, da terjatev zadnjenavedene stranke, ki je bila zavarovana z zastavno pravico, ne obstaja več“.

(b) poleg tega – kakor pri izpodbojni tožbi (*Anfechtungsklage*) – na ugovor, da je nastanek zastavne pravice za to terjatev iz posojila neveljaven zaradi postavitve upnika v ugodnejši položaj?

[2.] Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

Ali je treba člen 24, točka 1, [Uredbe Bruselj Ia] razlagati tako, da tožba v zvezi z ugovorom, ki je v členu 232 [ES] določena za primer nesoglasja o razdelitvi zneska od prodaje na javni dražbi, spada na področje uporabe te določbe,

in sicer tudi tedaj, kadar zastavni upnik tožbo proti drugemu zastavnemu upniku

(a) opira na ugovor, da terjatev drugega zastavnega upnika iz posojila, zavarovana z zastavno pravico, ne obstaja več zaradi protiterjatve dolžnika iz naslova odškodnine, in

(b) poleg tega – kakor pri izpodbojni tožbi – na ugovor, da je nastanek zastavne pravice za to terjatev iz posojila neveljaven zaradi postavitve upnika v ugodnejši položaj?“

26. Pisna stališča so Sodišču predložile tožeče stranke, tožena stranka, portugalska in švicarska vlada ter Evropska komisija. Na obravnavi 16. januarja 2019 so navedene stranke, razen obeh vlad, ustno predstavile stališča.

III. Analiza

A. Povzetek stališč strank

27. Tožeče stranke v bistvu trdijo, da se je mogoče sklicevati na pristojnost za postopke, ki se nanašajo na izvršitev sodb, na podlagi člena 24, točka 5, Uredbe Bruselj Ia ali – če to ni mogoče – na podlagi člena 24, točka 1, navedene uredbe, med drugim zato, ker ima tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev neposredno povezavo z izvršilnim postopkom.

28. Tožena stranka v bistvu trdi, da se člen 24, točka 5, te uredbe za zadevno tožbo ne uporablja. Navedla je, da tožba nima neposredne zveze z oblastvenimi izvršilnimi ukrepi in da se z njo predlaga vsebinska presoja zastavne pravice tožene stranke. Vložena tožba naj bi bila glede na svoje bistvo izpodbojna tožba; v zvezi z izpodbojnimi tožbami pa naj bi Sodišče že razsodilo, da se to pravilo o pristojnosti ne uporablja.[8] To bi zato moralo veljati tudi tedaj, kadar izpodbijanje poteka z ugovorom proti razdelitvi in poznejšo tožbo v zvezi z ugovorom zoper razdelitev. Dalje, člen 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia naj se ne bi uporabljal, saj v tožbi v zvezi z ugovorom zoper razdelitev manjka povezava z lokacijo hiše iz obravnavane zadeve (tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev je bila sprožena šele potem, ko je sodišče prodalo nepremičnino na dražbi).

29. Portugalska vlada in Komisija v bistvu trdita, da iz sodb z dne 4. julija 1985, AS Autoteile (220/84, EU:C:1985:302), z dne 10. januarja 1990, Reichert in Kockler („Reichert I“) (C-115/88, EU:C:1990:3), in z dne 16. novembra 2016, Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881), izhaja, da tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev, ki se obravnava v tej zadevi, ne spada na področje uporabe člena 24, točki 1 in 5, Uredbe Bruselj Ia.

8 Sodba z dne 26. marca 1992, Reichert in Kockler („Reichert II“) (C-261/90, EU:C:1992:149).

30. Švicarska vlada v bistvu trdi, da je tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev del okvira izvršilnega postopka in zato spada na področje uporabe člena 24, točka 5, Uredbe Bruselj Ia. Če bi ta tožba obveljala tudi za izpodbojno tožbo, bi bilo treba vprašanje pristojnosti obravnavati ločeno. Glede na pritrdilen odgovor na prvo vprašanje ta vlada meni, da je drugo vprašanje brezpredmetno.

B. Presoja

1. Uvodna pojasnila

31. Prvič, tožena stranka je v svojih stališčih predlagala, naj Sodišče odgovori na dodatno predhodno vprašanje. Temu predlogu ni mogoče ugoditi, ker je samo nacionalno sodišče pristojno za obravnavo in oceno dejanskega stanja zadeve, ki mu je predložena v odločanje, kot tudi za razlago in uporabo nacionalne zakonodaje.[9] Stranke ne morejo spremeniti vsebine vprašanj, ki se jih je predložitveno sodišče odločilo predložiti Sodišču,[10] in ni naloga Sodišča, da preuči druga vprašanja za predhodno odločanje, ki so jih predložile stranke v postopku v glavni stvari.[11] Navedene stranke sicer lahko predlagajo vprašanja predložitvenemu sodišču, vendar tega take zahteve pri pripravi vprašanj za predhodno odločanje za Sodišče ne obvezujejo.

32. Drugič, zdi se, da med strankami obstaja nekaj nesoglasij glede tega, kaj je upoštevna zastavna pravica, ki je predmet spora v postopku v glavni stvari. Na obravnavi se je zdelo, da stranke trdijo, da je to bodisi sporazum med toženo stranko in dolžnico, sklenjen v Italiji, bodisi listina, ki jo je v zvezi s tem sporazumom sestavil avstrijski notar. Vendar iz predložitvene odločbe jasno izhaja, da je bil podlaga za zastavno pravico na hiši v Beljaku notarski zapis o zastavi med toženo stranko in dolžnico, ki ga je na Dunaju sestavil avstrijski notar. Zastavna pravica je bila ustanovljena 18. junija 2014. Sodbe v korist tožečih strank so postale izvršljive šele po tem datumu. Sodna poravnava z dne 7. maja 2014 je bila potrjena kot evropski nalog za izvršbo 3. septembra 2015, torej eno leto po ustanovitvi zastavne pravice na hiši.

33. Predložitveno sodišče prosi Sodišče, naj v bistvu preuči, ali bi se morala pravila o izključni pristojnosti, ki so določena v členu 24, točki 1 in 5, Uredbe Bruselj Ia, v povezavi s „tožbo v zvezi z ugovorom zoper razdelitev“ določiti na podlagi funkcije tožbe kot celote ali na podlagi dejanskih in posamičnih navedenih ugovorov.

34. Kot bom pojasnil v svoji analizi v nadaljevanju, se člen 24, točki 1 in 5, te uredbe v obravnavani zadevi ne uporablja. Vendar sem prišel do zaključka, da bi pravna podlaga za pristojnost predložitvenega sodišča v tej zadevi lahko bil člen 7, točka 1, iste uredbe.

2. Prvo vprašanje za predhodno odločanje (člen 24, točka 5, Uredbe Bruselj Ia)

35. Trdim (tako kot Komisija), da obravnavanje tožbe v zvezi z ugovorom zoper razdelitev *kot celote* kot postopek, povezan z izvršitvijo odločb, ne bi bilo skladno s tem, da gre pri izključni pristojnosti, ki je določena v členu 24, točka 5, Uredbe Bruselj Ia, za odstopanje, ker se te tožbe po vsebini lahko zelo razlikujejo in zajemajo zelo raznolike zahtevke.

36. To je tako tudi zato, ker se ta določba ne sme razlagati širše, kot zahteva njen cilj (sodba z dne 26. marca 1992, Reichert/Dresdner Bank („Reichert II“), C-261/90, EU:C:1992:149, točka 25).

9 Sodba z dne 11. septembra 2008, Eckelkamp in drugi (C-11/07, EU:C:2008:489, točka 32 in navedena sodna praksa).

10 Sodba z dne 6. oktobra 2015, T-Mobile Czech Republic in Vodafone Czech Republic (C-508/14, EU:C:2015:657, točka 28 in navedena sodna praksa).

11 Glej v tem smislu sodbi z dne 11. julija 2013, Belgian Electronic Sorting Technology (C-657/11, EU:C:2013:516, točka 31), in z dne 8. junija 2016, Hünnebeck (C-479/14, EU:C:2016:412, točka 36 in navedena sodna praksa).

37. Res je, da je bila tožba iz postopka v glavni stvari vložena v okviru razdelitve zneska od prodaje na javni dražbi in da je končni cilj tožečih strank doseči vračilo njihovih terjatev iz izkupička od te dražbe. Vendar to ne pomeni, da obstaja samodejna tesna povezava z „uporabo prisilnih sredstev, omejevanja ali rubeža na premičnem ali nepremičnem premoženju za zagotovitev učinkovitega izvrševanja sodnih odločb in javnih listin“, kot je zahtevano v sodbi z dne 26. marca 1992, Reichert/Dresdner Bank („Reichert II“) (C-261/90, EU:C:1992:149, točki 26 in 27) in poročilu Jenard [12].

38. Da bi se ugotovila takšna tesna povezava (in izključna pristojnost), je zato treba preučiti vsak posamezen zahtevek. Z drugimi besedami, sklicevanje na vrsto pravnega sredstva na splošen in abstrakten način bi bilo v obravnavani zadevi treba zavrniti, ker je to edini način, na katerega je mogoče spoštovati duh in cilj tega odstopanja.

a) Prvi ugovor tožečih strank

39. Tožeče stranke zatrjujejo, da terjatev iz posojilne pogodbe, ki je bila zavarovana z zastavno pravico, ne obstaja več zaradi protiterjatve dolžnice do tožene stranke iz naslova odškodnine. Toda za preverjanje upravičenosti tega ugovora bi moralo predložitveno sodišče opraviti presojo, ki močno odstopa od vprašanj glede izvedbe javne dražbe kot take.

40. Tak položaj bi bil primerljiv s tistim, ki ga je Sodišče preučilo v sodbi AS Autoteile, [13] v kateri je zavrnilo trditev, da lahko stranka – z zahtevo za ustavitev izvršbe, ki jo vloži na sodiščih države pogodbenice, v kateri je treba opraviti izvršbo – uveljavlja pobot med pravico, katere izvršitev se zahteva, in terjatvijo, v zvezi s katero sodišča te države ne bi imela pristojnosti, če bi se uveljavljala neodvisno. Sodišče se je sklicevalo na sistem Konvencije [14] in na to, da gre v primeru njenega člena 16 za odstopanje, ter razsodilo, da je zadevna tožba v nasprotju z razdelitvijo pristojnosti med sodišči glede na prebivališče toženca in sodišči glede na kraj izvršitve.

41. Ta položaj je primerljiv z obravnavanim, v katerem sodišče izvršbe nima mednarodne pristojnosti za terjatev, ki naj bi se pobotala z dolgom, katerega izvršba se zahteva, če bi se ta protiterjatev uveljavljala neodvisno (z drugimi besedami, če bi bila predmet neodvisne tožbe).

42. Z razširitvijo mednarodne izključne pristojnosti na tako zadevo – ki se nanaša na terjatve ali zahtevke v zvezi z delikti, ki so na prvi pogled neodvisni od izvršbe – bi presegli tisto, kar je potrebno za uresničitev cilja obravnavane določbe.

43. Prvi ugovor zato ne upravičuje izključne pristojnosti predložitvenega sodišča na podlagi člena 24, točka 5, Uredbe Bruselj Ia.

b) Drugi ugovor tožečih strank

44. Ta ugovor se nanaša na notarski zapis z dne 13. junija 2014, s katerim je bil priznan dolg. V tem okviru se zdi, da tožeče stranke nasprotujejo listini, na kateri je temeljila javna dražba, vendar ne nasprotujejo načinu kot takemu, na katerega so postopali organi, pristojni za izvršitev. Zato je mogoče potegniti vzporednice s sodbo z dne 26. marca 1992, Reichert/Dresdner Bank („Reichert II“) (C-261/90, EU:C:1992:149).

12 Poročilo P. Jenarda o protokolih z dne 3. junija 1971 o razlagi, ki jo je Sodišče podalo glede Konvencije z dne 29. februarja 1968 o medsebojnem priznavanju družb in pravnih oseb ter Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1979, C 59, str. 66).

13 Sodba z dne 4. julija 1985 (220/84, EU:C:1985:302). V točki 13 je Sodišče obravnavalo „vprašanje, ali lahko stranka v izvršilnem postopku vloži ugovor zoper izvršbo na podlagi dolga, za katerega sodišča države pogodbenice, v kateri naj bi bila opravljena izvršba, ne bi imela pristojnosti, če bi bila za ta dolg vložena samostojna tožba“.

14 Konvencija z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1978, L 304, str. 36).

45. V točki 28 navedene sodbe je Sodišče razsodilo, da sicer je namen tožbe, kot je izpodbojna tožba v francoskem pravu, zaščititi interese upnikov. Vendar pa da „njen namen ni doseči odločbo v postopku, povezanem z ‚uporabo prisilnih sredstev, omejevanja ali rubeža na premičnem ali nepremičnem premoženju za zagotovitev učinkovitega izvrševanja sodnih odločb in javnih listin', in zato ne spada na področje uporabe člena 16(5) Konvencije".

46. Glede na navedene preudarke bi bilo treba člen 24, točka 5, Uredbe Bruselj Ia (ki v bistvu ustreza členu 16(5) Konvencije) razlagati tako, da tožba v zvezi z ugovorom zoper razdelitev na podlagi člena 232 EO kot taka ne spada na področje uporabe člena 24, točka 5. Namesto tega je treba preučiti vsak posamezen ugovor. Ugovori, ki zadevajo neobstoj terjatve, na kateri temelji javna dražba, in ničnost vzpostavitve zastavne pravice za to terjatev na podlagi posojilne pogodbe, niso dovolj tesno povezani z izvršilnim postopkom (samo predložitveno sodišče v točki 45 predložitvene odločbe navaja, da je morda tako) in ne morejo upravičiti izključne pristojnosti na podlagi člena 24, točka 5.

3. Drugo vprašanje za predhodno odločanje (člen 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia)

47. Če bi bil odgovor na prvo vprašanje nikalen, predložitveno sodišče zanima, ali bi izključna pristojnost lahko temeljila na členu 24, točka 1.

48. Strinjam se s Komisijo, da se mora enako razlogovanje nujno uporabljati tudi za drugo vprašanje za predhodno odločanje, ker tudi izključna pristojnost na podlagi člena 24, točka 1, pomeni odstopanje od splošnega načela.

49. Na izjemni značaj ozke razlage je bilo pred kratkim opozorjeno v sodbi z dne 16. novembra 2016, Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881, točke od 27 do 34), v kateri je Sodišče v bistvu razsodilo, da je v položaju, v katerem tožba v postopku v glavni stvari vsebuje več ugovorov, preučitev treba opraviti za vsak ugovor posebej, in ne na podlagi vrste pravnega sredstva na splošno.

50. Zato bi morala v skladu trditvami, ki so bile predstavljene v analizi prvega vprašanja za predhodno odločanje (ki jih je v bistvu mogoče prenesti tudi na ta primer), preučitev na podlagi člena 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia temeljiti na vsakem posameznem ugovoru.

51. Ponovno napotujem na zgoraj navedeno sodbo Schmidt (točka 34): „za določitev sodne pristojnosti države članice, v kateri je nepremičnina, ni dovolj, da se zadeva nanaša na stvarno pravico na nepremičnini ali da je tožba povezana z nepremičnino".

52. Tožeče stranke predlagajo, da se znesek od prodaje na javni dražbi ne izplača (v celoti) toženi stranki. Po mnenju predložitvenega sodišča „je glavno vprašanje, ali in v kolikšnem obsegu je toženi upnik lahko udeležen pri razdelitvi". V zvezi s tem tožba temelji na dveh ugovorih: (i) glede temeljnega dolga/terjatve – da terjatev iz posojilne pogodbe ne obstaja več; in (ii) glede temeljne zastavne pravice – da je nastanek zastavne pravice za to terjatev iz posojila povezan z namero storiti goljufijo.

a) Prvi ugovor tožečih strank

53. Iz zgornje točke sledi, da v obravnavani zadevi prvi ugovor nima stvarnopravnega značaja, saj gre za obstoj pravic med dolžnico in toženo stranko. Ta pravica je predstavljala podlago, na kateri je tožena stranka ustanovila zastavno pravico iz obravnavane zadeve in na kateri je bil sprožen izvršilni postopek, ki je sledil.

54. Res je, da je obstoj terjatve in temeljne pravice zanjo služil kot podlaga za vzpostavitev zastavne pravice in izvršilni postopek, ki je sledil. Toda kakor je poudarila Komisija, v okviru tega ugovora stvarna pravica ni niti glavni motiv za tožbo niti predmet postopka. Za ugotovitev, ali terjatev tožene stranke do dolžnice ne obstaja več, ni potrebna posebna analiza dejanskega stanja. Za to ni potrebna niti uporaba pravil in navad kraja, v katerem je nepremičnina (kar je edina okoliščina, ki bi utemeljevala izključno pristojnost). Preučitev prvega ugovora ima le samodejni učinek na ustanovitev zastavne pravice in na izvršilni postopek, vendar ne predstavlja glavnega razloga za tožbo.

b) Drugi ugovor tožečih strank

55. Tožeče stranke ugovarjajo zoper veljavnost ustanovitve zastavne pravice 1 v korist tožene stranke. Iz predložitvene odločbe izhaja, da bi bilo ta ugovor treba obravnavati kot izpodbojno tožbo. V zvezi s tem je nujno potegniti vzporednico s sodbo z dne 10. januarja 1990, Reichert in Kockler („Reichert I“) (C-115/88, EU:C:1990:3, točka 12).

56. Sodišče je v njej razsodilo, da francoska „*action paulienne* temelji na terjatvi, to je osebni pravici upnika v razmerju do dolžnika, katere namen je zaščititi jamstvo, ki ga za upnika predstavlja dolžnikovo premoženje. Če je tožba uspešna, v razmerju do upnika povzroči neveljavnost dolžnikovega razpolaganja, namenjenega oškodovanju pravic upnikov.“

57. Tožeče stranke trdijo, da je bila zastavna pravica za terjatev iz obravnavane zadeve ustanovljena z goljufivim namenom, da bi zadevna hiša zanje postala nedosegljiva.

58. Vendar preučitev vprašanja, ali so izpolnjeni pogoji za izpodbojno tožbo, ne predpostavlja presoje, ki bi bila strogo povezana s hišo v Beljaku, kar bi samo po sebi utemeljevalo izključno pristojnost (sodba z dne 16. novembra 2016, Schmidt, C-417/15, EU:C:2016:881).

59. Tudi če ima tožba neko povezavo s to hišo in z njo povezanimi pravicami do rubeža, te navezne okoliščine niso dovolj močne, da bi utemeljile izključno pristojnost na podlagi člena 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia.

60. Ta določba se torej ne uporablja v sporu, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari.

61. Ob tem menim, da mora Sodišče, zato da bo predložitvenemu sodišču podalo odgovor, ki bo koristen za rešitev spora, ki ga obravnava, preučiti tudi morebitno uporabo člena 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia [15] (ki se nanaša na zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji) v obravnavani zadevi.

4. Člen 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia

62. Res je, da predložitveno sodišče Sodišča izrecno ne sprašuje po predhodni odločbi o drugih pravilih glede pristojnosti, ki so določena s to uredbo.

63. Vendar „[t]o, da je nacionalno sodišče predlog za sprejetje predhodne odločbe formalno oblikovalo tako, da se je sklicevalo na nekatere določbe prava Unije, ni ovira za to, da Sodišče nacionalnemu sodišču ne bi predložilo vseh elementov razlage, ki bi lahko bili koristni pri sojenju o zadevi, o kateri odloča, ne glede na to, ali jih je nacionalno sodišče v vprašanjih navedlo. Glede na to mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe, izluščiti elemente prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora“. [16]

15 Glej sodbo z dne 28. junija 1978, Simmenthal (70/77, EU:C:1978:139, točka 57).

16 Sodba z dne 29. septembra 2016, Essent Belgium (C-492/14, EU:C:2016:732, točka 43).

64. Glede na to, da je zlasti v sodbah Reichert I in Reichert II[17] Sodišče razsodilo, da izpodbojna tožba ne spada niti na področje uporabe člena 16(1) Konvencije (ki v bistvu ustreza *členu 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia*) niti člena 5(3), člena 16(5) (zdaj v bistvu *člen 24, točka 5, zgoraj navedene uredbe*) in člena 24 Konvencije, moramo sprejeti bodisi to, da načelo *actor sequitur forum rei* ne dopušča nobenih izjem v zadevah, ki se nanašajo na izpodbojno tožbo, bodisi to, da je edini alternativni *forum forum contractus* iz člena 5(1) Bruseljske konvencije[18] (zdaj člen 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia) – iz sistematike navedene uredbe izhaja, da če se ne uporablja njen člen 24 (izključna pristojnost), se lahko uporablja njen člen 7 (posebna pristojnost).

65. Menim, da je pravilna druga možnost.

66. Ta pristop so na primer že potrdila nacionalna vrhovna sodišča (kot je italijansko Corte di cassazione (kasacijsko sodišče), ki je stranki (Corkran) dovolilo izpodbijati pogodbo, s katero je njen dolžnik in nekdanji mož prodal nepremičnino v Italiji podjetju s sedežem na Britanskih Deviških otokih).[19]

67. Pomemben je podatek, da je med trajanjem tega postopka pred Sodiščem in pred obravnavo v tej zadevi Sodišče ta pristop potrdilo tudi v sodbi Feniks[20], to je zadevi, ki se je nanašala na izpodbojno tožbo.

68. V sodbi Feniks je Sodišče odločilo, da če izpodbojna tožba temelji na dolgovih, ki izhajajo iz obveznosti, ki so nastale s sklenitvijo pogodbe, lahko imetnik teh dolgov sproži to tožbo pred sodiščem „kraja izpolnitve zadevne obveznosti“. Če bi bilo drugače, bi moral upnik tožbo vložiti pri sodišču v kraju stalnega prebivališča tožene stranke, pri čemer pa to sodišče morda nima nikakršne povezave z obveznostmi dolžnika do njegovega upnika. Ker je bila v navedenem primeru tožba upnika namenjena zaščiti njegovih interesov pri izpolnjevanju obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe o gradbenih delih, je bil „kraj izpolnitve zadevne obveznosti“ v skladu z navedeno pogodbo kraj, kjer so bila ta dela opravljena. Sodišče je menilo, da taka ugotovitev izpolnjuje cilj glede predvidljivosti pravil o pristojnosti, zlasti ko lahko trgovec, ki je sklenil pogodbo o nakupu nepremičnine – če upnik njegovega sopogodbenika trdi, da ta pogodba neupravičeno ovira izvršitev obveznosti tega sopogodbenika do tega upnika – razumno predvidi, da bo tožen pred sodiščem kraja izpolnitve navedenih obveznosti.

69. Besedna zveza „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ se ne sme razlagati, kot da se nanaša na razvrstitev zadevnega pravnega razmerja v skladu z upoštevnim nacionalnim pravom (sodba z dne 17. junija 1992, Handte, C-26/91, EU:C:1992:268, točka 10). Na splošno se besedilo člena 7, točka 1, te uredbe s tega vidika ne sme precenjevati, saj so različice v različnih jezikih včasih širše („*en matière contractuelle*“ v francoščini, „*in materia contrattuale*“ v italijanščini, „*matters relating to a contract*“ v angleščini), včasih ožje („*verbintenissen uit overeenkomst*“ v nizozemščini), včasih pa nekje vmes („*wenn ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag den Gegenstand des Verfahrens bilden*“ v nemščini).[21]

17 Sodbi z dne 10. januarja 1990, Reichert in Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3), oziroma z dne 26. marca 1992, Reichert/Dresdner Bank (C-261/90, EU:C:1992:149).

18 Pretelli, I., *op. cit.*, str. 603. V zvezi s tem glej tudi 13th Report On National Case Law Relating To The Lugano Conventions, katerega avtorji so Borrás, A., Neophytou, I., in Pocar, F., maj 2012. V zvezi z izpodbojno tožbo glej tudi pogosto navajano delo Göranson, U., *Actio Pauliana outside bankruptcy and the Brussels Convention, Law and Reality*, v: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Voskuil, Dordrecht, 1992, zlasti str. 101 in naslednje.

19 Pretelli, I., Corte di Cassazione. Sezioni Unite, 7. marec 2003, št. 6899, Corkran c. Casa Napoleone Ltd e Cashin, *Revue critique de droit international privé*, 2003, str. 612 in naslednje.

20 Sodba z dne 4. oktobra 2018, Feniks (C-337/17, EU:C:2018:805). Glede na veliko število sklicevanj na to sodbo jo bom v nadaljevanju preprosto imenoval „sodba Feniks“.

21 Glej Martiny, D., „Internationale Zuständigkeit für ‚vertragliche Streitigkeiten‘“, v: *Einheit und Vielfalt des Rechts: Festschrift für Reinhold Geimer zum 65. Geburtstag*, 2002, str. 641 in 648, ter Magnus, U., in Mankowski, M., *ECPIL Commentary – Volume I, Brussels Ibis Regulation*, str. 163.

70. V obravnavani zadevi so tožeče stranke opravile obnovitvena dela na hiši v Beljaku, ki je bila v lasti dolžnice, na podlagi pogodbe (pogodb), ki so jo (jih) sklenili z njo. Dolžnica nato ni plačala za (vsa) dela.

71. Ker obstajajo pogodbena razmerja med tožečimi strankami in dolžnico – pogodbe, povezane s sanacijskimi deli na hiši (in morebiti tudi med dolžnico in toženo stranko – glej na primer vpis zastavne pravice v zemljiški knjigi), se torej tožeče stranke lahko oprejo na člen 7, točka 1(a), Uredbe Bruselj Ia za vložitev tožbe pri sodiščih „kraja izpolnitve zadevne obveznosti“, kar pomeni v Avstriji, kjer so bila opravljena sanacijska dela.

72. Iz sodbe v zadevi Feniks je mogoče izpeljati naslednje pogoje za to, da lahko izpodbojna tožba služi kot podlaga za sodno pristojnost v zvezi s pogodbenimi razmerji.

73. Prvič, obstajati mora trikotno razmerje med tožečimi strankami in toženo stranko. Vsi so upniki dolžnice: načeloma obstaja pogodbeno razmerje med tožečimi strankami in dolžnico, toda ne med upniki (med tožečimi strankami in toženo stranko).

74. Drugič, med tožečimi strankami in toženo stranko obstajajo terjatve, ki izhajajo iz kršitve obveznosti, ki jih je dolžnica sprejela do tožečih strank. Kot je Sodišče odločilo v sodbi Feniks, točka 42, „tako zastavna pravica družbe Feniks na premoženju njenega dolžnika kot tožba za izpodbijanje prodajne pogodbe, ki jo je ta sklenil s tretjim, *izhajata iz obveznosti*, ki jih je družba Coliseum v razmerju do družbe Feniks *svobodno sprejela s sklenitvijo pogodbe*“ (moj poudarek).

75. Tretjič, dolžnica prenese svoje premoženje na tretjo osebo, v obravnavani zadevi je to tožena stranka. To privede do izgube/škode za tožeče stranke, ki uveljavljajo svoje pravice iz pogodbe, sklenjene z dolžnico.

76. Za obveznosti, ki izhajajo iz pogodb, gre (če citiram točko 44 sodbe Feniks), če „je izpodbojna tožba vložena na podlagi terjatev, ki izvirajo iz obveznosti, ki so bile sprejete s sklenitvijo pogodbe“.

77. V sodbi Feniks ni zahtevano (vsaj ne izrecno), da bi morala tožena stranka vedeti za prvo pogodbo, niti se ne zahteva goljufiv namen. Toda v obravnavani zadevi je gotovo obstajalo vedenje o tretji osebi in morda je obstajal celo goljufiv namen,[22] če upoštevamo osebne in organizacijske povezave med dolžnico in tretjo osebo (toženo stranko). Sicer je res, da so Sodišču v zvezi s tem na voljo le omejene informacije, vendar je dejansko mogoče ugotoviti, da vsaj na prvi pogled izbira trenutka, v katerem je nastala zastavna pravica med dolžnico in toženo stranko, lahko vzbudi dvome o pristnosti tega dejanja, saj se zdi, da je bil glavni cilj (in ne zdi se, da bi bila izbira trenutka naključje) ovirati poplačilo terjatev upnikov. Kakor so na obravnavi poudarile tožeče stranke, je šlo za neko zaporedje dogodkov: najprej je eden od upnikov uveljavljal terjatev in obstajal je že nalog za izvršbo v zvezi s hišo v Beljaku (čeprav je bil takrat zavrnjen). Šele takrat je bila vzpostavljena zastavna pravica iz obravnavane zadeve. V vsakem primeru je jasno, da je tožena stranka, preden je vzpostavila zastavno pravico, vedela za prej navedeno in za pogodbene obveznosti dolžnice.

78. Iz zgornjih ugotovitev izhaja, da je rešitev iz sodbe Feniks mogoče prenesti na obravnavano zadevo.

22 V zvezi s tem glej po analogiji: „čeprav lahko […] nacionalna sodišča od primera do primera na podlagi objektivnih dokazov upoštevajo zlorabno ali goljufivo ravnanje zadevnih oseb in jim, kadar je potrebno, preprečijo sklicevanje na zadevne določbe prava [Unije], morajo pri presoji takega ravnanja upoštevati tudi cilje, ki jih uresničujejo zadevne določbe“ (sodba z dne 9. marca 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, točka 25).

79. Na koncu bo to moralo preveriti predložitveno sodišče, na splošno pa mora tožeča stranka [23] (to je stranka, ki se sklicuje na določeno pristojnost na podlagi tega člena 7) navesti dejstva v podporo pristojnosti na podlagi člena 7 Uredbe Bruselj Ia. Med obravnavo so stranke lahko izrazile stališče v zvezi s sodbo Feniks in zlasti tožeče stranke so trdile, da ta sodba podpira njihovo stališče, da ima predložitveno sodišče izključno pristojnost.

80. Kot je na obravnavi upravičeno poudarila Komisija, se zdi trikotno razmerje v obeh zadevah primerljivo. Sklepati je mogoče, da je tožena stranka vedela, da dolžnica ni izpolnila svojih pogodbenih obveznosti do tožečih strank. Iz listin, ki so bile predložene Sodišču, je namreč razvidno, da je ravno tožena stranka sama naročala dela in jih tudi nadzorovala, saj je v sporih, ki od leta 2013 potekajo med tožečimi strankami in dolžnico (to je še pred nastankom zastavne pravice v letu 2014), tožena stranka vedno nastopala kot priča dolžnice.

81. Na obravnavi je tožena stranka razložila, da sta imela arhitekt (K. Egger, ki je ena od tožečih strank v obravnavani zadevi) in dolžnica sklenjen okvirni sporazum: navedeni je opravljal naloge arhitekta in je bil obenem tudi glavni izvajalec (kar pomeni, da so bile različne pogodbe sklenjene z drugimi podjetji pod njegovim vodstvom). Ta samostojna podjetja so imela terjatve do dolžnice zaradi neplačevanja računov. Tožena stranka pa je zagotovila sredstva za nakup hiše in sanacijska dela ter je „delno delovala kot odgovorna oseba in podpisovala pogodbe“.

82. Dva od glavnih ciljev Uredbe Bruselj Ia sta, prvič, izboljšati pravno varstvo oseb s sedežem v Evropski uniji s tem, da se tožečim strankam omogoči lahek dostop do sodišč, na katerih se odločijo tožiti. Drugič, ta ureditev naj bi toženim strankam omogočila, da razumno predvidijo, pred katerim sodiščem bodo lahko tožene. [24]

83. Čeprav se strinjam, da se je treba izogniti položaju, v katerem bi bila tožena stranka tožena pred sodiščem, ki ga ni mogla razumno predvideti (uvodna izjava 16 Uredbe Bruselj Ia, glej točko 96 teh sklepnih predlogov), v tem primeru očitno ni tako.

84. Glede na to, da je bila v sodbi Feniks pristojnost v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji v sporih, sproženih proti tretji osebi, razširjena na izpodbojno tožbo, čeprav ni bilo pogodbenega razmerja med tožečo stranko in toženo stranko, bi se moralo vedenje tretje osebe šteti za omejujoč dejavnik: tako kot v obravnavani zadevi mora tretja oseba vedeti, da pravni akt veže toženo stranko z dolžnico in da to škoduje pogodbenim pravicam drugega upnika dolžnice (tožečih strank).

85. Kot izhaja iz predložitvene odločbe, „[t]ožeče stranke z drugim ugovorom, ki ga navajajo v obravnavani tožbi, v okviru razdelitve v izvršilnem postopku proti toženi stranki uveljavljajo […] izpodbojno pravico“ (to je izpodbojno tožbo). To je povsem primerljivo z izpodbojno tožbo v zadevi, v kateri je bila sprejeta sodba Feniks.

86. Zato se pristojnost v zvezi s pogodbenimi razmerji uporablja in predložitveno sodišče je pristojno.

87. Vendar tožeče stranke s prvim ugovorom izpodbijajo terjatev, na kateri temelji zastavna pravica. V predložitveni odločbi je navedena terjatev dolžnice za škodo in s tem torej odškodnino, vendar ni jasno navedeno, ali bi se ta ugovor lahko štel za izpodbojno tožbo v skladu z nacionalnim pravom.

23 Magnus, U., in Mankowski, M., *op. cit.*, str. 145.

24 Sodba z dne 19. februarja 2002, Besix (C-256/00, EU:C:2002:99, točka 26). Glej Magnus, U., in Mankowski, M., *op. cit.*

88. Menim, da iz sodbe Feniks izhaja, da ta preudarek sam po sebi ni odločilen. Strinjam se s Komisijo, da glede na to, da sodba v zadevi Feniks določa pogoje za pristojnost v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji v okviru izpodbojne tožbe, ki temelji na pogodbi, ni treba podrobno obravnavati pogojev za izpodbojno tožbo v nacionalnem pravu – med drugim zato, ker se bodo ti pogoji med posameznimi državami članicami nujno razlikovali.

89. Izpodbojna tožba je na primer predvidena v pravnih redih številnih držav članic, toda med različnimi sistemi obstajajo jasne razlike. V nekaterih državah članicah velja ta tožba za pogodbeni instrument, v drugih za nepogodbeni, spet v nekaterih državah članicah pa je ta tožba mogoča samo v okviru postopka zaradi insolventnosti. [25]

90. Zato pristojnost v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji, ki je predvidena z Uredbo Bruselj Ia, ne more biti odvisna od konkretne oblike izpodbojne tožbe na podlagi nacionalnega prava. Če izpodbojna tožba izhaja iz izvršitve pogodbene obveznosti med tožečimi strankami in dolžnikom, se bo pristojnost za zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji uporabljala za tožbo, vloženo proti tretji osebi, na katero je dolžnica prenesla premoženje.

91. Sodišče je v točki 47 sodbe Feniks odločilo, da „[t]a ugotovitev ustreza cilju predvidljivosti pravil o pristojnosti, sploh ker lahko trgovec, ki je sklenil pogodbo o nakupu nepremičnine – če upnik njegovega sopogodbenika trdi, da ta pogodba neupravičeno ovira izvršitev obveznosti tega sopogodbenika do tega upnika – razumno predvidi, da bo tožen pred sodiščem kraja izpolnitve navedenih obveznosti“.

92. V povezavi s tem je pomembno, ali je tožena stranka vedela za obstoj zadevne pogodbe ali pogodb.

93. Poudariti je treba, da je v uvodni izjavi 21 Uredbe Bruselj Ia navedeno: „V interesu usklajenega delovanja pravosodja je treba čim bolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v različnih državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. Obstajati bi moral jasen in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispendence in sorodnih pravd ter za preprečevanje problemov, ki izhajajo iz razlik med državami članicami v zvezi z določitvijo trenutka, ko se šteje, da postopek teče. Za namene te uredbe bi bilo treba ta trenutek opredeliti kot avtonomen koncept.“

94. Če uporabimo sodbo v zadevi Feniks za obravnavano zadevo, potem bo imelo pristojnost avstrijsko sodišče, kar pa zadeva vprašanja, ki so očitno odprta pred italijanskim sodiščem (zlasti terjatev za škodo, ki jo dolžnica terja od tožene stranke), bo pristojno italijansko sodišče. Drugače povedano, zdi se, da se v obravnavani zadevi do neke mere ne bo mogoče izogniti sočasnima postopkoma, ki bosta potekala v dveh državah članicah.

95. Toda postopek v Italiji ne zadeva istih strank kot postopek v glavni stvari, ki teče v Avstriji. Zato je dovolj, če rečemo, da ne gre za ozko povezavo v smislu uvodne izjave 21.

96. V podporo zgoraj zagovarjani rešitvi opozarjam na uvodno izjavo 16 Uredbe Bruselj Ia, v skladu s katero bi „[p]oleg stalnega prebivališča toženca […] morala obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki pripomore k pravilnemu delovanju pravosodja. Obstoj tesne povezave bi moral zagotoviti pravno varnost in preprečiti možnost, da bi bil toženec tožen pred sodiščem države članice, katerega pristojnosti razumno ni bilo mogoče predvideti. […]“

25 Glej Göranson, U., *op. cit.*, str. 89.

97. V zvezi s tem so tu prisotne naslednje navezne okoliščine: zadevna hiša je v Avstriji; zadevna dela so bila izvedena in storitve opravljene v Avstriji; računi so bili izdani v Avstriji; postopek za izdajo sklepa o izvršbi je potekal v Avstriji; zadevno listino je sestavil avstrijski notar; zastavna pravica je bila vpisana v zemljiško knjigo v Avstriji in izvršilni postopek poteka v Avstriji.

98. Kot je namreč odločilo Sodišče v sodbi z dne 19. februarja 2002, Besix (C-256/00, EU:C:2002:99, točka 31), je bil „razlog za sprejetje pravila o sodni pristojnosti v členu 5(1) Bruseljske konvencije[, ki ustreza členu 7, točka 1, Uredbe Bruselj Ia] […], skrb za pravilno delovanje pravosodja in učinkovit potek postopkov […]. Sodišče kraja, v katerem bi morala biti izvršena pogodbena obveznost, zaradi katere je bila vložena tožba, bo običajno najprimernejše za odločanje o zadevi, zlasti zaradi bližine in lažjega pridobivanja dokazov.“

99. Poleg tega ne smemo pozabiti, da se s členom 7 Uredbe Bruselj Ia poskuša doseči ravnotežje med interesi tožečih strank in toženih strank ter jih bolj enakovredno uravnotežiti, medtem ko bi bila, če bi obstajal samo člen 4 navedene uredbe, tožena stranka/dolžnik deležna veliko ugodnejše obravnave.[26]

100. Če bi v zadevah, kakršna je ta, pristojnost morali togo utemeljevati s stalnim prebivališčem tožene stranke, bi s tem odprli vrata zlorabam, saj bi bilo mogoče vzpostavljati zastavne pravice v korist fizične ali pravne osebe v kateri koli državi članici Evropske unije in s tem upnike prikrajšati za njihovo mesto v vrstnem redu pravic na hiši, katere lastništvo je bilo preneseno v tujino.

101. Nazadnje, kot *obiter dictum* bo morda zanimivo opozoriti na analizo *Schutzwürdigkeitsgesichtspunkte*, kakor jo v zadevah, kot je ta, uporabljajo nemška sodišča (rešitve kolizije zakonov se ravnajo po predhodni presoji vidika, ki si zasluži najvišjo raven varstva): pravo, ki se uporablja, se izbere tako, da se določi, katero pravo ureja pravno razmerje, ki med tremi pravnimi razmerji v sistemu izpodbojne tožbe potrebuje najvišjo raven pravnega varstva, zato da se upošteva načelo *nemo liberalis nisi liberatus*.[27] V materialnem pravu to zlasti pomeni varstvo upnika, če je bila pogodba sestavljena fiktivno, da bi bile upniku odvzete njegove pravice, ali če so pravice pridobitelja manj *schutzwürdig* (vredne varstva) zaradi neodplačne narave prenosa. V primeru kolizije zakonov se varstvo vseh treh oseb, ki so udeležene v izpodbojni tožbi, lahko doseže z uporabo tistega prava, katerega uporabo stranke v dobri veri pričakujejo.[28]

IV. Predlog

102. Iz navedenih razlogov Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je predložilo Bezirksgericht Villach (okrajno sodišče v Beljaku, Avstrija), odgovori:

1. Člen 24, točka 5, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da tožba v zvezi z ugovorom v skladu s členom 232 avstrijskega zakona o izvršbi in zavarovanju ne spada na področje uporabe te določbe. Namesto tega je treba preučiti posamezne ugovore, ki jih navajajo tožeče stranke. Ugovori, ki se nanašajo tako na neobstoj terjatve, ki izhaja iz posojilne pogodbe in ki je bila podlaga za javno dražbo, kot tudi na dejstvo, da je bila vzpostavitev zastavne pravice za navedeno terjatev na podlagi posojilne pogodbe neveljavna zaradi postavitve upnikov v ugodnejši položaj, niso dovolj tesno povezani z izvršilnim postopkom in zato ne upravičujejo izključne pristojnosti na podlagi člena 24, točka 5.

26 Ignatova, R., *Art. 5 Nr. 1 EuGVVO – Chancen und Perspektiven der Reform des Gerichtsstands am Erfüllungsort*, 2005, str. 71 in naslednje; Lehmann, M., v: Dickinson/Lein, točka 4.07.; ter Magnus, U., in Mankowski, M., *op. cit.*, str. 143. Glej tudi Schack, H., *Der Erfüllungsort im deutschen, ausländischen und internationalen Privat- und Zivilprozessrecht*, 1985, str. 104; Lehmann, M., ZZP Int. 9 (2004), str. 172, 283.

27 Nihče ne more dati darila, če ni prost dolgov, na primer bankrotirana oseba ne more prenašati premoženja ali bogastva. Glej Lipstein, K., *Principles of the conflict of laws national and international*, Haag, 1981, str. 39 in naslednje.

28 Glej Pretelli, I. (2012), *op. cit.*, str. 638.

2. Člen 24, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 je treba razlagati tako, da se ne uporablja za spor med upniki glede razdelitve zneska od prodaje na javni dražbi, v katerem so bili navedeni ugovori, katerih namen je izpodbijati obstoj temeljne terjatve in s katerimi se – podobno kot pri izpodbojni tožbi – zatrjuje neizvršljivost vzpostavitve zastavne pravice.

3. Vendar je v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, izpodbojna tožba, ki izhaja iz izvršitve pogodbene obveznosti med tožečimi strankami in dolžnikom, lahko zajeta s pravilom o mednarodni pristojnosti, ki ga določa člen 7, točka 1(a), Uredbe št. 1215/2012.